T085 TKL 3 (16) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 48-Phật Mẫu tt

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509-LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ
QUYEÅN 70
GIAÛI THÍCH PHAÅM BOÁN MÖÔI TAÙM (Tieáp): PHAÄT MAÃU

KINH: Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Phaät do Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu maø nhö thaät bieát taâm soá cuûa chuùng sanh ra khoûi, chìm ñaém, co duoãi. Baïch ñöùc Theá Toân! Laøm theá naøo Phaät do Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu maø nhö thaät bieát taâm soá cuûa chuùng sanh ra khoûi, chìm ñaém, co duoãi? Phaät daïy: Taâm soá cuûa chuùng sanh ra khoûi, chìm ñaém, co duoãi v.v... ñeàu nöông nôi saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc phaùt sanh. Tu-boà-ñeà! Phaät töø nôi ñoù bieát taâm soá cuûa chuùng sanh ra khoûi, chìm ñaém, co duoãi, nghóa laø bieát taâm soá cuûa chuùng sanh chaáp “Thaàn ngaõ vaø theá gian thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ” Kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù; chaáp “Thaàn ngaõ vaø theá gian voâ thöôøng, laø söï thaät ngoaøi ra laø voïng ngöõ”, kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù; chaáp “Thaàn ngaõ vaø theá gian cuõng thöôøng cuõng voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ”, kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù; chaáp “Thaàn ngaõ vaø theá gian chaúng phaûi thöôøng chaúng phaûi voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ”, kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù. Chaáp “Thaàn ngaõ vaø theá gian thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ”, kieán chaáp aáy nöông nôi thoï maø coù; chaáp “Thaàn ngaõ vaø theá gian voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ”, kieán chaáp aáy nöông nôi thoï maø coù; chaáp “Thaàn ngaõ vaø theá gian cuõng thöôøng cuõng voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ”, kieán chaáp aáy nöông nôi thoï maø coù; chaáp “Thaàn ngaõ vaø theá gian chaúng phaûi thöôøng chaúng phaûi voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ’, kieán chaáp aáy nöông nôi thoï maø coù. Chaáp “Thaàn ngaõ vaø theá gian thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 181

ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi töôûng maø coù; chaáp "Thaàn ngaõ vaø theá gian voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi töôûng maø coù; chaáp "Thaàn ngaõ theá gian cuõng thöôøng cuõng voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi töôûng maø coù; chaáp "Thaàn ngaõ vaø theá gian chaúng phaûi thöôøng chaúng phaûi voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi töôûng maø coù. Chaáp "Thaàn ngaõ vaø theá gian thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi haønh maø coù; chaáp "Thaàn ngaõ vaø theá gian voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi haønh maø coù; chaáp "Thaàn ngaõ vaø theá gian cuõng thöôøng cuõng voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi haønh maø coù; chaáp "Thaàn ngaõ vaø theá gian chaúng phaûi thöôøng chaúng phaûi voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ', kieán chaáp aáy nöông nôi haønh maø coù. Chaáp "Thaàn ngaõ vaø theá gian thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi thöùc maø coù; chaáp "Thaàn ngaõ vaø theá gian voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi thöùc maø coù; chaáp "Thaàn ngaõ cuõng thöôøng cuõng voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ', kieán chaáp aáy nöông nôi thöùc maø coù; chaáp "Thaàn ngaõ vaø theá gian chaúng phaûi thöôøng chaúng phaûi voâ thöôøng laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi thöùc maø coù. Chaáp "Theá gian höõu bieân laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù; chaáp "Theá gian voâ bieân laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù; chaáp "Theá gian höõu bieân voâ bieân laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù; chaáp "Theá gian chaúng phaûi höõu bieân chaúng phaûi voâ bieân laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù. Nöông thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy. Chaáp "Thaàn ngaõ chính laø thaân", kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù; chaáp "Thaàn ngaõ khaùc, thaân khaùc", kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù. Nöông nôi thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy. Chaáp "Sau khi cheát coøn coù nhö khöù laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù; chaáp "Sau khi cheát khoâng coøn coù nhö khöù laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù; chaáp "Sau khi cheát hoaëc coù nhö khöù hoaëc khoâng coù nhö khöù, laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù; chaáp "Sau khi cheát chaúng phaûi coù nhö khöù chaûng phaûi khoâng coù nhö khöù laø söï thaät, ngoaøi ra laø voïng ngöõ", kieán chaáp aáy nöông nôi saéc maø coù. Nöông nôi thoï, töôûng, haønh, thöùc, cuõng nhö vaäy.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 182

Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Phaät do Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu maø nhö thaät bieát taâm soá chuùng sanh ra khoûi, chìm ñaém, co duoãi. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Phaät bieát töôùng saéc, bieát töôùng saéc theá naøo? Laø nhö nhö chaúng hoaïi, khoâng phaân bieät, khoâng coù töôùng, khoâng coù öùc töôûng, khoâng coù hyù luaän, khoâng coù ñaéc, töôùng saéc cuõng nhö vaäy. Tu-boà-ñeà! Phaät bieát töôùng thoï,

töôûng, haønh, thöùc theá naøo? Laø nhö nhö chaúng hoaïi, khoâng phaân bieät, khoâng coù töôùng, khoâng coù öùc töôûng, khoâng coù hyù luaän, khoâng coù ñaéc; töôùng thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Phaät bieát töôùng nhö cuûa chuùng sanh vaø töôùng nhö cuûa taâm soá ra khoûi, chìm ñaém, co duoãi. Töôùng nhö cuûa naêm uaån, töôùng nhö cuûa caùc haønh töùc laø töôùng nhö cuûa heát thaûy phaùp. Nhöõng gì laø töôùng nhö cuûa heát thaûy phaùp? Ñoù laø töôùng nhö cuûa saùu Ba-la-maät, töôùng nhö cuûa saùu Ba-la-maät töùc laø töôùng nhö vua ba möôi baûy phaåm, töôùng nhö cuûa ba möôi baûy phaåm töùc laø töôùng nhö cuûa möôøi taùm khoâng, töôùng nhö cuûa möôøi taùm khoâng töùc laø töôùng nhö töùc laø töôùng nhö cuûa taùm boäi xaû, töôùng nhö cuûa taùm boäi xaû töùc laø töôùng nhö cuûa chín ñònh thöù ñeä, töôùng nhö cuûa chín ñònh thöù ñeä töùc laø töôùng nhö cuûa möôøi löïc Phaät, töôùng nhö cuûa möôøi löïc Phaät töùc laø töôùng nhö cuûa boán ñieàu khoâng sôï, boán bieän giaûi voâ ngaïi, ñaïi töø, ñaïi bi cho ñeán töôùng nhö cuûa möôøi taùm phaùp khoâng chung, töôùng nhö cuûa möôøi taùm phaùp khoâng chung töùc laø töôùng nhö cuûa trí Nhaát thieát chuûng töôùng nhö; trí Nhaát thieát chuûng töôùng nhö cuûa phaùp thieän, phaùp baát thieän, phaùp theá gian, phaùp xuaát theá gian, phaùp höõu laäu phaùp voâ laäu, töôùng nhö cuûa phaùp höõu laäu phaùp voâ laäu töùc laø töôùng nhö cuûa caùc phaùp quaù khöù, vò lai, hieän taïi, töôùng nhö cuûa caùc phaùp quaù khöù, vò lai, hieän taïi töùc laø töôùng nhö cuûa phaùp höõu vi, phaùp voâ vi, töôùng nhö cuûa phaùp höõu vi phaùp voâ vi töùc laø töôùng nhö cuûa quaû vò Tu-ñaø-hoaøn, töôùng nhö cuûa quaû Tu-ñaø-hoaøn töùc laø töôùng nhö cuûa quaû vò Tö-ñaø-haøm, töôùng nhö cuûa quaû vò Tö-ñaø-haøm töùc laø töôùng nhö cuûa quaû vò A-na-haøm, töôùng nhö cuûa quaû vò A-na-haøm töùc laø töôùng nhö cuûa quaû vò A-la-haùn, töôùng nhö cuûa quaû vò A-la-haùn töùc laø töôùng nhö cuûa ñaïo Bích-chi Phaät, töôùng nhö cuûa ñaïo Bích-chi Phaät töùc laø töôùng nhö cuûa Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà, töôùng nhö cuûa Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà töùc laø töôùng nhö cuûa chö Phaät, töôùng nhö cuûa chö Phaät ñeàu laø töôùng nhaát nhö, chaúng hai chaúng khaùc, chaúng taän chaúng hoaïi, aáy goïi laø töôùng nhö cuûa heát thaûy caùc phaùp. Phaät do Baùt-nhaõ Ba-la-maät bieát ñöôïc töôùng nhö aáy. Do nhaân duyeân aáy neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät hay sanh ra chö Phaät, hay chæ thò töôùng theá gian.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 183

Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Phaät bieát töôùng nhö cuûa heát thaûy phaùp, khoâng phaûi töôùng chaúng nhö, töôùng chaúng khaùc. Vì ñöôïc töôùng nhö aáy neân Phaät goïi laø Nhö lai. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Töôùng nhö cuûa caùc phaùp aáy, khoâng phaûi töôùng chaúng nhö, töôùng chaúng khaùc, raát saâu xa. Baïch ñöùc Theá Toân! Chö Phaät duøng nhö aáy maø vì ngöôøi noùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Baïch ñöùc Theá Toân! Ai hay tin hieåu ñieàu aáy? Chæ coù Boà-taùt ñaõ ñeán ñòa vò baát thoái vaø ngöôøi ñaày ñuû chaùnh kieán vaø A-la-haùn ñaõ heát saïch caùc laäu hoaëc. Vì sao? Vì phaùp aáy raát saâu xa. Tu-boà-ñeà! Nhö aáy, töôùng khoâng cuøng taän neân raát saâu xa. Tu-boà-ñeà thöa: Phaùp gì töôùng khoâng cuøng taän neân raát saâu xa? Phaät daïy: Vì heát thaûy phaùp khoâng cuøng

taän neân nhö vaäy. Tu-boà-ñeà! Phaät bieát ñöôïc heát thaûy phaùp aáy roài môùi thuyeát phaùp cho chuùng sanh. LUAÄN: Phaät bieát heát sôû taùc sôû haønh cuûa taát caû chuùng sanh, bieát saùu möôi hai taø kieán, chín möôi taùm kieát söû phieàn naõo, theá neân noùi Phaät bieát taâm taâm soá phaùp cuûa chuùng sanh ra khoûi, chìm ñaém, co duoãi. Ngöôøi taïi gia bò caùc phieàn naõo aùi nhieãm nhaän chìm, neân goïi laø chìm, ngöôøi xuaát gia lìa chín möôi saùu thöù taø kieán goïi laø ra khoûi. Laïi thöôøng ñaém caùi vui ôû ñôøi goïi laø chìm, hoaëc bieát noù voâ thöôøng maø sôï seät caàu ñaïo goïi laø ra khoûi. Laïi laõnh thoï chín möôi saùu taø ñaïo khoâng theå caàu chaùnh ñaïo trôû laïi chìm vaøo theá gian, goïi laø chìm, co laø khoâng lìa khoûi coõi Duïc, duoãi laø lìa khoûi coõi Duïc, coõi Saéc. Lìa, khoâng lìa cuõng nhö vaäy. Nhö ngöôøi ñöùng treân ao nöôùc trong, troâng thaáy caù, coù con thöôøng ôû trong nöôùc, coù con taïm nhaûy ra roài trôû laïi laën xuoáng, coù con ra khoûi nhìn boán phöông, coù con ra khoûi muoán loäi qua gaàn bôø trôû laïi laën xuoáng. Phaät cuõng nhö vaäy, Ngaøi duøng Phaät nhaõn nhìn chuùng sanh trong möôøi phöông saùu ñöôøng, coù keû thöôøng ñaém naêm duïc, bò phieàn naõo che taâm, khoâng caàu ra khoûi; coù keû taâm toát hay boá thí, trì giôùi maø vì taø kieán nghi hoaëc che taâm neân trôû laïi chìm ñaém; coù keû ra khoûi naêm duïc, quaùn boán chaân lyù vi dieäu, ñaït ñöôïc noaõn phaùp, nhöng chöa ñaït ñöôïc thaät phaùp neân trôû laïi chìm ñaém; coù ngöôøi lìa duïc chöùng ñöôïc Sô thieàn cho ñeán Voâ Sôû höõu xöù ñònh, vì chaúng ñaëng Nieát-baøn neân trôû laïi chìm ñaém. Theá naøo laø töôùng ra khoûi, chìm ñaém, co duoãi? Trong ñaây Phaät noùi ñoù laø chaáp thaàn ngaõ vaø theá gian thöôøng. Thaàn ngaõ laø ngöôøi phaøm phu öùc töôûng phaân bieät theo taâm chaáp ngaõ thuû töôùng neân chaáp coù thaàn ngaõ. Ngoaïi ñaïo noùi thaàn ngaõ coù hai thöù laø thöôøng vaø voâ thöôøng. Neáu ngöôøi chaáp thaàn ngaõ thöôøng, thì thöôøng tu phöôùc ñöùc, ñeå sau thoï quaû baùo; hoaëc

do haønh ñaïo maø thaàn ngaõ ñöôïc giaûi thoaùt. Neáu ngöôøi chaáp thaàn ngaõ voâ thöôøng thì vì danh lôïi hieän ñôøi neân coù taïo taùc. Chaáp thöôøng voâ thöôøng laø coù ngöôøi cho thaàn ngaõ coù hai thöù: 1. Vi teá thöôøng truù. 2. Hieän coù taïo taùc. Hieän coù taïo taùc laø thaân naøy khi cheát voâ thöôøng nhöng thaàn ngaõ vi teá laø thöôøng. Coù ngöôøi noùi thaàn ngaõ chaúng phaûi thöôøng chaúng phaûi voâ thöôøng, thöôøng hay voâ thöôøng ñeàu coù loãi. Neáu thaàn ngaõ voâ thöôøng töùc khoâng coù toäi phöôùc. Vì sao? Vì neáu thöôøng thì khoå vui khoâng ñoåi khaùc, thí nhö hö khoâng, möa khoâng laøm öôùt, gioù naéng khoâng laøm khoâ; neáu voâ thöôøng thì khoå vui bieán ñoåi, thí nhö gioù möa, ñoái vôùi da traâu thì laøm cho hö naùt. Vì taâm chaáp ngaõ neân noùi chaéc coù thaàn ngaõ, nhöng chaúng phaûi thöôøng chaúng phaûi voâ thöôøng. Phaät noùi boán thöù taø kieán ñeàu duyeân nôi naêm uaån, chæ vì nôi naêm uaån laàm chaáp laø thaàn ngaõ. Thaàn ngaõ vaø theá gian laø, theá gian coù ba thöù: 1. Theá gian naêm uaån. 2. Theá gian chuùng sanh. 3. Theá gian quoác ñoä. Trong ñaây noùi hai thöù theá gian laø theá gian naêm uaån vaø theá gian quoác ñoä; theá gian chuùng sanh töùc laø thaàn ngaõ. Ñoái nôi töôùng theá gian cuõng coù boán thöù taø kieán. Hoûi: Thaàn ngaõ thì töø xöa laïi ñaây khoâng

coù, neân chaáp laø sai, coøn theá gian laø coù, côù sao laïi ñoàng vôùi taø kieán chaáp coù thaàn ngaõ? Ñaùp: Chæ phaù caùi chaáp töôùng thöôøng voâ thöôøng ñoái vôùi theá gian, chöù khoâng phaù theá gian, thí nhö ngöôøi khoâng coù maét caàm raén maø cho laø anh laïc, coøn ngöôøi coù maét thì cho laø raén, chaúng phaûi anh laïc. Phaät phaù caùi ñieân ñaûo chaáp theá gian thöôøng, maø khoâng phaù theá gian. Vì sao? Vì hieän thaáy theá gian voâ thöôøng. Nhöng cuõng khoâng ñöôïc noùi voâ thöôøng vì toäi phöôùc chaúng maát; vì quaù khöù ñaõ coù taïo taùc, noùi thöôøng hay noùi voâ thöôøng, caû hai ñeàu loãi; coøn noùi chaúng phaûi voâ thöôøng, cuõng coù loãi vì ñaém tröôùc theá gian. Theá gian höõu bieân laø, coù ngöôøi tìm nguoàn goác theá gian, khoâng thaáy choã baét ñaàu cuûa noù, khoâng coù baét ñaàu, thì cuõng khoâng coù khoaûng giöõa, khoaûng sau. Neáu khoâng baét ñaàu, khoaûng giöõa, khoaûng sau thì khoâng coù theá gian; theá neân theá gian lyù ñaùng phaûi coù baét ñaàu, töùc laø höõu bieân. Ngöôøi chöùng ñöôïc thieàn ñònh nhôø trí bieát kieáp tröôùc, thaáy ñöôïc vieäc trong taùm vaïn kieáp tröôùc, quaù nöõa thì khoâng bieát; chæ thaáy thöùc trung aám baét ñaàu cuûa thaân naøy, maø töï suy nghó: Thöùc naøy khoâng theå khoâng coù nhaân khoâng coù duyeân; chaéc phaûi coù nhaân duyeân. Maø trí bieát kieáp tröôùc khoâng theå

bieát, chæ öùc töôûng phaân bieät, coù moät phaùp goïi laø “theá taùnh”, chaúng phaûi naêm thöùc bieát ñöôïc, vì noù quaù vi teá. Töø trong “theá taùnh” ñaàu tieân sanh ra “giaùc”, giaùc töùc laø “thöùc trung aám”. Töø giaùc sanh “ngaõ”, töø ngaõ sanh “naêm thöù vi traàn” laø saéc, tieáng, muøi, vò xuùc. Töø vi traàn tieáng sanh “hö khoâng ñaïi”, töø vi traàn tieáng vaø xuùc sanh ra “phong ñaïi”, töø vi traàn saéc tieáng vaø xuùc sanh ra “hoûa ñaïi”, töø vi traàn saéc, tieáng, muøi, vò, xuùc sanh “thuûy ñaïi”, töø vi traàn saéc tieáng muøi, vò, xuùc sanh “ñòa ñaïi”. Töø khoâng sanh nhó caên, töø gioù sanh thaân caên, töø löûa sanh nhaõn caên, töø nöôùc sanh thieät caên, töø ñaát sanh tyû caên, nhö vaäy daàn daàn töø teá ñeán thoâ. Theá taùnh laø, töø theá taùnh ñi ñeán thoâ, töø thoâ chuyeån ñeán teá, trôû laïi theá taùnh; thí nhö trong cuïc buøn coù caùc taùnh caùch caùi bình caùi chaäu v.v... Laáy buøn laøm bình, phaù bình laøm chaäu, nhö vaäy chuyeån bieán maõi khoâng maát; theá taùnh cuõng nhö vaäy. Chuyeån bieán laøm thoâ, theá taùnh laø phaùp thöôøng, khoâng töø ñaâu ñeán, nhö trong kinh Taêng Khö (Samkya, Soá luaän) noùi roäng theá taùnh naøy. Laïi coù ngöôøi noùi: Bieân teá baét ñaàu cuûa theá gian laø vi traàn, laø cöïc vi, vi traàn laø phaùp thöôøng haèng khoâng theå phaù, khoâng theå ñoát, khoâng theå naùt, khoâng theå hoaïi, vì laø raát nhoû, chæ ñôïi nhaân duyeân cuûa toäi phöôùc neân hoøa hôïp maø coù thaân; hoaëc thaân trôøi hoaëc thaân ñòa nguïc v.v... Vì khoâng coù cha meï; nhaân duyeân cuûa toäi phöôùc heát thì tan raõ. Coù ngöôøi cho “töï nhieân” laø khôûi nguyeân theá giôùi, giaøu ngheøo, sanh heøn, chaúng phaûi do mong öôùc, taïo taùc maø ñöôïc. Coù ngöôøi noùi: Chuùa Trôøi laø khôûi nguyeân theá giôùi, taïo taùc toát xaáu hoaï phöôùc, trôøi ñaát muoân vaät, caùc phaùp aáy khi tieâu dieät, Trôøi trôû laïi thu nhieáp laáy. Chaáp caùc nguyeân nhaân taø vaïy nhö vaäy cho laø bieân teá theá giôùi. Coù ngöôøi noùi: Khi chuùng sanh ñôøi ñôøi chòu khoå vui heát,

töï ñi ñeán bieân teá, thí nhö ñöùng treân nuùi quaêng cuoán chæ, chæ heát töï ngöøng. Thoï toäi thoï phöôùc, ñeàu qui veà cuøng taän. Tinh taán hay bieáng nhaùc khoâng khaùc. Coù ngöôøi noùi: Theá gian quoác ñoä taùm phöông ñeàu coù bôø meù, chæ phía treân vaø döôùi khoâng coù bôø meù. Coù ngöôøi noùi: Phía döôùi ñeán möôøi taùm ñòa nguïc, phía treân ñeán coõi trôøi Höõu Ñaûnh, treân döôùi coù bôø meù, coøn taùm phöông khoâng coù bôø meù. Nhö vaäy caùc thuyeát veà theá giôùi höõu bieân. Coù ngöôøi noùi: Chuùng sanh vaø theá giôùi coù ngaèn meù, nhö noùi thaàn ngaõ ôû trong thaân theå, nhoû nhö haït caûi, hoaëc nhö traùi taùo, hoaëc maät taác, ngöôøi lôùn thì thaàn ngaõ lôùn, ngöôøi nhoû thì thaàn ngaõ nhoû, cho thaàn ngaõ laø moät phaàn phaùp saéc, neân noùi thaàn ngaõ coù bieân. Voâ bieân laø, coù ngöôøi noùi: Thaàn ngaõ bieán khaép hö khoâng, khoâng choã

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 186

naøo khoâng coù, gaëp choã coù thaân thì coù caûm giaùc khoå vui, theá neân goïi thaàn ngaõ voâ bieân. Coù ngöôøi noùi: Quoác ñoä theá gian voâ thæ, neáu coù thæ thì khoâng coù nhaân duyeân, luùc sau cuõng thöôøng thoï thaân khoâng cuøng taän, theá thì phaù hoaïi Nieát-baøn. Theá goïi laø voâ bieân. Laïi nöõa, noùi theá gian quoác ñoä, möôøi phöông khoâng coù bieân teá. Nhö vaäy laø caùc thuyeát noùi thaàn ngaõ theá gian, quoác ñoä theá gian voâ bieân. Höõu bieân voâ bieân laø, coù ngöôøi noùi: thaàn ngaõ theá gian voâ bieân, coøn quoác ñoä theá gian höõu bieân. Hoaëc noùi thaàn ngaõ theá gian höõu bieân coøn quoác ñoä theá gian voâ bieân, vì nhö treân noùi thaàn ngaõ laø saéc phaùp. Hoaëc noùi treân döôùi höõu bieân, taùm phöông voâ bieân. Toùm hai phaùp treân goïi laø höõu bieân voâ bieân. Theá gian chaúng phaûi höõu bieân chaúng phaûi voâ bieân laø, coù ngöôøi thaáy theá gian höõu bieân, coù loãi, voâ bieân cuõng coù loãi, neân chaúng noùi höõu bieân, chaúng noùi voâ bieân, chaáp chaúng phaûi höõu bieân chaúng phaûi voâ bieân laø thaät taùnh theá gian. Thaàn ngaõ töùc laø thaân laø, coù ngöôøi noùi thaân naøy töùc laø thaàn ngaõ. Vì sao? Vì phaân tích thaân naøy tìm thaàn ngaõ khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, thoï khoå vui toát xaáu ñeàu laø thaân naøy, theá neân noùi thaân töùc laø thaàn ngaõ. Thaân khaùc thaàn ngaõ khaùc laø, coù ngöôøi noùi thaàn ngaõ vi teá, naêm thöùc khoâng theå bieát ñöôïc, cuõng khoâng phaûi haøng phaøm phu thaáy ñöôïc, ngöôøi nhieáp taâm thanh tònh, ñöôïc thieàn ñònh môùi coù theå thaáy ñöôïc. Theá neân noùi thaân khaùc thaàn ngaõ khaùc. Laïi nöõa, neáu thaân töùc laø thaàn ngaõ, thaân dieät thaàn ngaõ cuõng dieät, aáy laø taø kieán, coøn noùi thaân khaùc thaàn ngaõ khaùc, thaân dieät thaàn ngaõ thöôøng truù, aáy laø bieân kieán. Sau khi cheát coøn coù nhö khöù laø: Hoûi: Treân kia noùi thöôøng voâ thöôøng v.v... töùc ñaõ noùi ñôøi sau hoaëc coù hoaëc khoâng, sao nay laïi coøn phaân bieät nhö khöù thaønh boán caâu? Ñaùp: Treân noùi chung heát thaûy theá gian thöôøng voâ thöôøng, coøn vieäc ñôøi sau coù hay khoâng caàn phaûi noùi rieâng. Nhö khöù laø, nhö ngöôøi ñeán sanh nôi ñaây, ñi ñeán ñôøi sau cuõng nhö theá. Coù ngöôøi noùi, ñôøi tröôùc khoâng töø ñaâu ñeán, dieät cuõng chaúng ñi ñaâu. Coù ngöôøi noùi, Thaân vaø thaàn ngaõ hoøa hôïp laøm ngöôøi, sau khi cheát thaàn ngaõ ñi thaân khoâng ñi, aáy goïi laø nhö khöù chaúng nhö khöù. Chaúng phaûi coù nhö khöù chaúng phaûi khoâng nhö khöù laø,

ñi ñeàu coù loãi, neân noùi chaúng phaûi ñi chaúng phaûi khoâng ñi. Ngöôøi aáy khoâng theå boû caùi chaáp coù thaàn ngaõ, nhöng chaáp thaàn ngaõ chaúng phaûi ñi chaúng phaûi khoâng ñi. Caùc phieàn naõo taø kieán nhö treân, goïi laø töôùng taâm soá ra khoûi, chìm ñaém, co duoãi. Vì sao? Vì ngöôøi taø kieán vôùi nhieàu ñöôøng loái caàu ra khoûi khoâng ñöôïc, neân muoán ra maø vaãn chìm. Söùc taø kieán nhieàu khoù giaûi thoaùt, cho neân noùi möôøi boán vieäc taø kieán, laø chaáp theá gian thöôøng voâ thöôøng v.v... Ngoaïi ñaïo tuy moãi moãi öùc töôûng phaân bieät, Phaät noùi ñeàu duyeân nôi naêm uaån, nöông töïa naêm uaån khoâng coù thaàn ngaõ, khoâng thöôøng haèng. Phaät bieát naêm uaån troáng khoâng, khoâng coù töôùng traïng, khoâng coù taïo taùc, khoâng coù hyù luaän. Chæ bieát naêm uaån nhö nhö, khoâng nhö choã thaáy giaû doái ñieân ñaûo cuûa haøng phaøm phu. Gioáng nhö naêm uaån nhö nhö, heát thaûy phaùp nhö nhö cuõng nhö vaäy. Vì sao? Vì hai phaùp thaâu nhieáp heát thaûy phaùp, ñoù laø phaùp höõu vi vaø phaùp voâ vi. Naêm uaån laø phaùp höõu vi, naêm uaån nhö nhö töùc laø phaùp voâ vi. Quaùn saùt, truø löôïng, tö duy naêm uaån coù theå thöïc haønh saùu Ba-la-maät, theá neân noùi naêm uaån nhö töùc laø heát thaûy phaùp nhö; heát thaûy phaùp nhö töùc laø saùu Ba-la-maät nhö. Boà-taùt thöïc haønh saùu Ba-la-maät caàu thaät ñaïo, quaùn naêm uaån voâ thöôøng, khoâng, phaùt sanh ba möôi baûy phaåm, taùm boäi xaû, chín ñònh thöù ñeä, aáy laø ñaïo Thanh vaên, khi bieát roài ñi thaúng qua, tieáp thöïc haønh möôøi taùm khoâng, möôøi löïc, caùc Phaät phaùp, ñeàu do chaùnh quaùn saùt naêm uaån, naêm uaån nhö, khoâng phaân bieät, neân ñeàu laø heát thaûy phaùp nhö. Theá neân noùi thieän phaùp nhö töùc laø baát thieän phaùp nhö, baát thieän phaùp nhö töùc laø thieän phaùp nhö. Phaùp theá gian xuaát theá gian cuõng nhö vaäy. Theá neân haønh giaû khoâng ñöôïc ñaém tröôùc thieän phaùp, cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Töôùng Phaät nhö cuõng nhö vaäy, ñeàu laø töôùng nhaát nhö, khoâng hai khoâng khaùc. Vì sao? Vì tìm thaät töôùng cuûa chö phaùp, ñi ñeán roát raùo khoâng, khoâng coøn dò bieät. Caùc phaùp nhö nhö cuõng nhö vaäy, Phaät do Baùt-nhaõ Ba-la-maät maø chöùng ñöôïc, theá neân noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät hay sanh ra chö Phaät, hay chæ thò töôùng theá gian. Tu-boà-ñeà taùn thaùn laø chöa töøng coù, baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Lyù nhö cuûa heát thaûy phaùp raát saâu xa, tuøy thuaän chaúng traùi nhau, nhö cuûa ba ñôøi möôøi phöông chö Phaät töùc laø nhö cuûa caùc phaùp, hieåu nhö cuûa caùc phaùp neân vì chuùng sanh moãi moãi thuyeát phaùp laø nhö thaäm thaâm, khoù hieåu khoù tin, vò Boà-taùt ôû ñòa vò baát thoái vaøo phaùp vò, ñöôïc thoï kyù môùi coù theå tin. Ngöôøi ñaày ñuû chaùnh kieán laø ba baäc Ñaïo nhaân (Tu-ñaø-hoaøn,

Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm) vaø A-la-haùn saïch heát laäu hoaëc khoâng thoï nhaän phaùp gì neân coù theå tin. Haïng ngöôøi coù loøng tin ñaõ gaàn ñòa vò baát thoái cho neân khoâng noùi rieâng. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Heát thaûy phaùp voâ taän neân “Nhö” aáy voâ taän, “Nhö” voâ taän, neân ngöôøi ñöôïc Thaùnh ñaïo coù theå tin, trong

phaùp voâ vi coù sai bieät neân coù caùc ñaïo Tu- ñaø-hoaøn nghe phaùp töï mình chöùng ñöôïc neân coù theå tin, coøn ngöôøi phaøm phu ñaém vaøo phaùp ñieân ñaûo hö doái, neân khoâng theå tin. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Chö Phaät ñöôïc nhö cuûa caùc phaùp aáy neân goïi laø Nhö Lai, goïi laø baäc Nhaát thieát trí, hay cöùu ñoä chuùng sanh khieán ñi ñeán Nieát-baøn.

----------o0o----------

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.